

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ ДОНЕЦКОЙ НАРОДНОЙ
РЕСПУБЛИКИ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ «МАКЕЕВСКИЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ»

Методическая разработка открытого занятия

**Тема: Сложное предложение: обобщение и
систематизация изученного материала**

Дисциплина «Українська мова та література»

Специальность 44.02.01 Дошкольное образование,
44.02.02 Преподавание в начальных
классах

Хопина А.Р.
преподаватель
филологических дисциплин,
преподаватель высшей
квалификационной
категории

Макеевка, 2017

Методичну розробку відкритого заняття з дисципліни ЗДБ 1 «Українська мова та література» Спеціальність 44.02.01 Дошкільна освіта, 44.02.02 Викладання в початкових класах/

Підготувала викладач ДПОЗ «Макіївський педагогічний коледж»
Хопіна Алла Романівна

У методичній розробці викладено методику проведення практичного заняття, спрямованого на формування комунікативної компетенції, розвиток пізнавальних умінь і навичок студентів.

Методична розробка заняття рекомендована для викладачів української мови закладів середньої професійної освіти

Рецензенти:

Морозова Л.М.- голова ПЦК філологічних дисциплін, ДПОЗ «Макіївський педагогічний коледж», викладач вищої категорії, викладач-методист.

Симонова В.І. –голова ПЦК філологічних дисциплін ДПОЗ «Макіївський промислово-економічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Розглянуто та схвалено на засіданні
предметно циклової комісії
викладачів філологічних дисциплін
та рекомендовано до затвердження

Протокол №1 від_31.08.2017

Голова циклової комісії філологічних дисциплін

_____ Л.М. Морозова

Анотація

У методичній розробці розкрито методику проведення практичного заняття у формі заняття-дослідження, мета якого - узагальнити й систематизувати здобуті знання про складне речення - сполучникове (складносурядне, складнопідрядне), безсполучникове, речення з різними видами зв'язку: здійснювати повний синтаксичний аналіз складного речення; розставляти розділові знаки та пояснювати пунктограми в реченнях, будувати речення за поданими схемами; удосконалювати вміння розрізняти види багатокomпонентних складних речень, удосконалювати вміння й навички студентів розпізнавати вивчені поняття, визначати їх суттєві ознаки чи пояснювати за допомогою вивчених правил: правильно будувати й уживати в мовленні речення різних типів і видів; правильно ставити пунктуаційні знаки відповідно до вивчених пунктуаційних правил, віднаходити й виправляти в чужих і своїх письмових текстах пунктуаційні помилки на вивчені правила; удосконалювати вміння і навички пошуково-дослідної роботи; роботи. пунктуаційні помилки на вивчені правила; удосконалювати вміння і навички пошуково-дослідної роботи; роботи, через залучення багатства мовних засобів виховувати у студентів прагнення до національної самоідентифікації, виховання пієтету до української мови, мотивувати до обраної професії.

Методичну розробку заняття рекомендовано для викладачів української мови, керівників методичних об'єднань, студентів закладів середньої професійної освіти.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1.План заняття.....	9
2.Структура заняття.....	10
3.Перебіг заняття.....	11
4.Додаток1.....	18
5,Додаток 2.....	19
6. Додаток 3.....	20
7. Список використаної літератури.....	21

ВСТУП

Синтаксис є одним з найскладніших і найцікавіших розділів усієї граматики сучасної української літературної мови, адже функціонування будь-якої мовної одиниці найпоспідовніше виявляється в синтаксичних структурах, що найоптимальніше відображає відношення між реаліями об'єктивної дійсності. Усвідомлення своєрідності складного речення, вміння розрізняти типи складних речень і конструювати їх, вибираючи той чи інший варіант їх складності, відчувати синонімію простого і складного речення, а також синонімію різних типів складного речення, має важливе значення для розвитку культури мовлення студентів, майбутніх педагогів.

Створення методичної розробки відкритого заняття є досить актуальним. Окреслене коло практичних завдань, відображає логічну послідовність засвоєння синтаксичних явищ, а також зв'язок виучуваного матеріалу з майбутньою професійною діяльністю. Перевірка знань запропонована у вигляді тестів, які сприятимуть максимальній активізації розумової діяльності студентів, глибокому засвоєнню й осмисленню ними всього синтаксичного матеріалу.

Методична розробка сприяє упровадженню досвіду використання занять-досліджень з метою удосконалення знань та навичок мовного досвіду з синтаксису на заняттях з української мови.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Тема заняття

Складне речення: узагальнення й систематизація вивченого матеріалу

Мета заняття:

удосконалювати методику організації діяльності студентів на занятті.

Методична:

Навчальна:

узагальнити й систематизувати здобуті знання про складне речення - сполучникове (складносурядне, складнопірядне), безсполучникове, речення з різними видами зв'язку: здійснювати повний синтаксичний аналіз складного речення; розставляти розділові знаки та пояснювати пунктограми в реченнях, будувати речення за поданими схемами; удосконалювати вміння розрізняти види багатокomпонентних складних речень.

Розвивальна:

удосконалювати вміння й навички студентів розпізнавати вивчені поняття, визначати їх суттєві ознаки чи пояснювати за допомогою вивчених правил: правильно будувати й уживати в мовленні речення різних типів і видів; правильно ставити пунктуаційні знаки відповідно до вивчених пунктуаційних правил, віднаходити й виправляти в чужих і своїх письмових текстах пунктуаційні помилки на вивчені правила; удосконалювати вміння і навички пошуково-дослідної роботи.

Виховна:

через залучення багатства мовних засобів виховувати у студентів прагнення до національної самоідентифікації, виховання пієтету до української мови, мотивувати до обраної професії

Вид заняття:

практичне

Тип заняття:

заняття-дослідження

Матеріально-технічне забезпечення:

Методична розробка заняття.
проектор, комп'ютер, екран, , таблиці оцінювання, презентація дидактичний матеріал(картки)

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Вступна частина

1.1. Організація студентів

1.2. Повідомлення теми й мети заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів

II. Основна частина

2.1. Актуалізація опорних знань студентів

2.2. Аналіз завдань, розкриття засобів виконання його складних елементів

2.3. Пунктуаційний практикум

2.4. Пояснювальний диктант

2.5. Графічний диктант

III. Заключна частина

3.1. Оголошення результатів навчальної діяльності

3.2. Підсумок заняття

3.3. Спрямування подальшої самостійної роботи на удосконалення навичок студентів

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

Коли ти вийшов за поріг між люди

з батьківської хати,

не облишай крутих доріг: життя

не любить хитруватих

(З. Гончарук).

I. Вступна частина

1.1. Організація студентів

1. 2. Повідомлення теми й мети заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів

Викладач: На занятті ми повторимо вивчений матеріал про складне речення, згадаємо, що таке сполучникове й безсполучникове речення, які види сполучників існують, здійснимо повний синтаксичний аналіз і позмагаємось.

II. Основна частина

2.1. Актуалізація опорних знань студентів

Викладач : Індивідуальним домашнім завданням була Вам підготовка реклами – жарту з використанням складносурядного, складнопідрядного, безсполучникового речень.

(Слово надається «Домашнім групам»)

1 група «Реклама складносурядного речення»

Якщо Ви хочете придбати якісний товар, завітайте до магазину «Філологія». До Ваших послуг складносурядне речення. Його рівноправні частини легко і невимушено з'єднуються сурядними сполучниками.

Зручні у використанні і його розділові знаки. Частіше всього використовується кома. Якщо ж Ви особливо захочете підкреслити принадність другої частини, виберіть тире. А часом, щоб полегшити Вам життя, це речення може обійтись і без розділового знака. Купуйте наш товар і Ви не пожалкуєте!

2 група « Реклама складнопідрядного речення»

Хочете дізнатись, з якої причини Ви себе недобре почуваете? Чи, може, з'ясувати, коли і за яких умов Ви вчора повернулись додому? Або визначити міру і ступінь того, що Ви пам'ятаєте? У такому випадку складнопідрядне речення саме для Вас. Чітка структура! Головна і підрядна частини з'єднані підрядними сполучниками! Тільки у нас найрізноманітніші види підрядних частин і смислових зв'язків. А тепер – спеціально для Вас! Купивши три підрядних частини за ціною чотирьох, четверту – порівняльну - Ви отримаєте безкоштовно!

Завдання:

1. Записати речення, поставити розділові знаки. Визначити види речень.

Життя постійно в'яже гордієві вузли, і не встигаєш їх розрубувати.
(О.Гончар)

Тоді лише пізнаєш цінність часу, коли він втрачений. (Г.Сковорода)

Скласти порівняльну характеристику складнопідрядного та складносурядного речень, використовуючи як приклад записані речення.

3 група «Реклама безсполучникового складного речення»

Ти енергійний? Ти любиш спілкуватись? Прагнеш бути вільним у своїх думках? Тобі набридли речення, у яких ти ніяк не можеш визначити сполучник, і ти заплутався у видах підрядних частин? Тоді твій вибір – безсполучникове речення!

Складні безсполучникові речення емоційніші, інтонаційно багатші, ніж складносурядні та складнопідрядні. Тому вони частіше вживаються в розмовному та художньому стилях. Це те, чим ми користуємось кожного дня. Запам'ятай прості правила і не мучся з тим, який сполучник використати, щоб побудувати правильно речення!

Викладач Ми з вами повторили за допомогою реклами відомості про складносурядне, складнопідрядне, безсполучникове речення, продовжуємо свою роботу. Сьогодні на занятті ми будемо працювати груповим методом ; кожна з команд-суперниць повинна дати якомога більше правильних відповідей, але якщо один студент відповідає кілька разів, кількість зароблених балів зменшується за умови, коли команда не може дати правильної відповіді, хід переходить до команди-суперпнці. Правильна відповідь - 1 б., правильна відповідь, але студент повторюється -0,5б. коли хід переходить до команди-суперниці і учасники відповідають правильно - 1,5 б.

Результати записуємо до таблиці «Оцінювання студента на занятті»(Додаток 1)

Також не забуваємо про правила успішної командної роботи
(Додаток2)

1. Що називається складним реченням?
2. Які складні речення ви знаєте?
3. Яке речення називається складносурядним? Наведіть приклади.
4. Начніть види складносурядного речення.
5. Яке речення називається складнопідрядним? Наведіть приклади.
6. Яку роль відіграють у складнопідрядному реченні вказівні слова? Розшифруйте поняття складнопідрядних речень розчленованої й нерозчленованої структури.
7. На які групи поділяються складнопідрядні речення?
8. Яке речення називається безсполучниковим складним реченням? Наведіть приклади.
9. Які смислові зв'язки властиві БСР?
10. Яку роль відіграє інтонація у БСР?

11. Яке речення називається складним реченням з різними видами зв'язку?

Викладач : Ви майбутні педагоги, тому, де ви не були б, ви маєте пам'ятати, що з вас беруть приклад, вас наслідують, на вас бажають бути схожими, тому ви маєте відповідати гідному імені Педагога. Вчителя, Вихователя, мати гнучкий розум, повсякчас займатися самоосвітою, мати високі моральні якості.

Епіграфом нашого заняття є слово З. Гончарука «Коли ти вийшов за поріг між люди з батьківської хати, не облишай крутих доріг: життя не любить хитруватих».

- Зі скількох частин складається це речення?

- Яким зв'язком поєднана перша і друга частина, друга і третя?

- Чому між другою та третьою частинами вжито двокрапку?

2.2.Аналіз завдань, розкриття засобів виконання його складних елементів.

Викладач: Нагадую, що виконання завдань на занятті організовується груповим методом.

Завдання .1. Сконструювати схеми поданих речень:

(Студенти працюють із картками: записують свої схеми на аркушах; капітани команд збирають аркуші зі схемами, мають накреслити на дошці, пояснити їх.)

Критерії оцінювання(Додаток2)

Під час перевірки картки демонструються на слайдах

Картка 1

Виховання полягає в тому, щоб уміло, розумно, мудро, тонко, сердечно торкнутися до кожної з тисячі граней, знайти ту, яка, якщо її як алмаз шліфувати, засяє неповторним сяйвом людського таланту, а це сяйво принесе людині особисте щастя.

Відкрити в кожній людині її, тільки її неповторну грань - у цьому полягає мистецтво виховання.

Картка 2

Кожен, хто вступає в життя, повинен бути не тільки прекрасним умільцем, майстром, творцем матеріальних цінностей, а й душевною, чуйною, чутливою людиною.

Серця дітей повинні бути широко відкриті для радощів і горя інших людей - ось одна з найважливіших передумов того, щоб маленькі люди, які переступають поріг школи, взагалі були вашими вихованцями.

Картка 3

Той, хто живе турботами про інших людей, стає сприйнятливим, чуйним до слова, що несе в собі заклик до ідеалу моральності, до утворення краси в самому собі.

Учителями повинні бути люди чесні, діяльні і працьовиті: не тільки для годиться, а й насправді вони повинні бути живими взірцями чеснот, що їх вони мають прищепити іншим.

2.3. Пунктуаційний практикум

Завдання №2 Розставити розділові знаки в реченні, пояснити пунктограми, підкреслити граматичну основу речень, побудувати схеми речень, охарактеризувати речення за кількістю предикативних центрів, визначити тип кожної частини речення за структурою, яка відзначається наявністю другорядних членів речення.

(заздалегідь на дошці)

(Викликається до дошки 3 студенти з кожної групи .

Критерії оцінювання (Додаток 2)

Пам'ятайте що перед тим як узятися за виховання людини треба самому зробитися людиною треба щоб у вас самих склався той вірєць який повинна наслідувати дитина.

(Пам'ятайте, що перед тим, як узятися за виховання людини, треба самому зробитися людиною; треба, щоб у вас самих склався той вірєць, який повинна наслідувати дитина.)

Вихователь який стоїть на рівні з сучасним ходом виховання почуває себе живим, діяльним членом великого організму який бореться з неуцтвом та пороками людства посередником між усім що було благородного й високого в минулій історії людей і поколінням новим охоронцем святих заповітів людей які боролися за істину і за благо.

(Вихователь, який стоїть на рівні з сучасним ходом виховання, почуває себе живим, діяльним членом великого організму, який бореться з неуцтвом та пороками людства, посередником між усім, що було благородного й високого в минулій Історії людей. І поколінням новим, охоронцем святих заповітів людей, які боролися за істину і за благо.)

Педагогічне мистецтво це найдосконаліше володіння педагогом усією сукупністю психолого-педагогічних знань умінь і навичок поєднане з професійним захопленням розвиненим педагогічним мисленням та інтуїцією морально-естетичним ставленням до життя глибоким переконанням і твердою волею

(Педагогічне мистецтво — це найдосконаліше володіння педагогом усією сукупністю психолого-педагогічних знань, умінь і навичок, поєднане з професійним захопленням, розвиненим педагогічним мисленням та інтуїцією, морально-естетичним ставленням до життя, глибоким переконанням і твердою волею.)

Результати занести до таблиці оцінювання

2.4. Пояснювальний диктант

Завдання №3 Визначити типи речень.

Критерії оцінювання (Додаток 2)

Не викликає сумніву одне: якщо ми чогось погребуємо, то це добрих учителів. Де бракує їх, там уся інша шкільна суєта в країні — п'яте колесо у возі, окомилування, щоб людина не бачила, чого їй бракує. Отже, хто хоче, щоб школи по-справжньому сприяли належному вихованню народу, той повинен насамперед допомогти в найнеобхіднішому. а саме: щоб скрізь у країні були люди - які здатні і прагнуть виховувати молодь і

керувати нею з розумінням і любов'ю, так, щоб вона могла досягти мудрості життя, набратися сили і засвоїти порядок, властивий її стану і положенню.

Результати занести до таблиці оцінювання

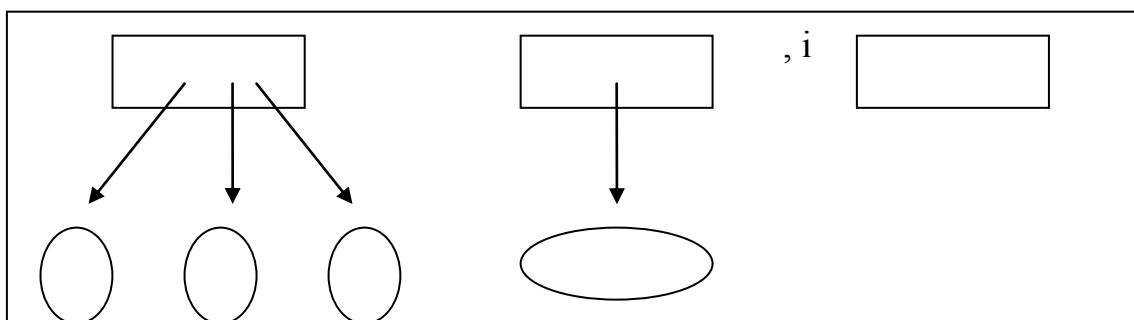
Завдання №4 Укажіть відповідність між схемами й реченнями.

(Завдання на слайді)

Критерії оцінювання (Додаток2)

Сумно й смутно людині, коли всихає і спить уява, коли, обертаючись до найдорожчих джерел дитинства та отрочтва, нічого не бачить вона дорогого, небуденного, ніщо не гріє її, не будить радості ані людського суму.

Безбарвна людина ота, яку посаду не посідала б вона, і труд її, не зігрітий теплим промінням часу, безбарвний.

Результати занести до таблиці оцінювання

2.5.Графічний диктант

Завдання №5 Схематично зобразити почуте речення.

Критерії оцінювання (Додаток 2)

Лиш труд возвеличує й славить людину, а дружба нам сили дає.

- Вдар словом так, щоб аж дзвеніло міддю.
- Ах, все нещастя в тому, що ми не можемо один одного зрозуміти.
- Так шкода кожної хвилини, що порошиною пролине і зникне в прірві

забуття, лишивши жаль і каяття.

- Усміхається правда очима легенд, а свобода - очима неволі.
- Затям; доброзичливість вартісніша за срібло і золото.
- Поспішайте творити добро на землі, щире шану знаходить людська доброта.

• Не вмєш керувати собою — безглуздо керувати Іншими.

Результати занести до таблиці оцінювання

Завдання №6

За поданими схемами скласти речення. Підкреслити члени речення і вказати тип підрядної частини.

Критерії оцінювання (Додаток2)

Картка1

[...],(хоча..).

(Коли...),[то...].

[...з того],(що..).
(Хоч..), [та...].
[...так],(щоб..).

Картка2
(Якщо..), [то...].
[Той...].(хто...).
[...], (дарма що).
(Якщо...),[то...].
[...настільки],(що..).

Картка 3
[...так],(що..).
[...океан],(по якому..).
[...],(мов..).
(Коли...),[...].
[...така..],(що..).

Під час перевірки демонстрація схем на слайдах.

Результати занести до таблиці оцінювання

III Заклучна частина

3.1.Підсумок заняття

Завдання7 :

I група – через метод «Кубування» порівняти СПР із простим реченням за алгоритмом:

Опиши

Порівняй

Асоціюй

Назви «За»

Назви «Проти»

Застосуй

II група – через метод «Кубування» порівняти СПР із ССР;

III група – через метод «Прес» пояснити значимість вивченої теми «Складнопідрядне речення» у подальшому житті за алгоритмом:

Я думаю, що...Отже...Наприклад, ...Таким чином...

Критерії оцінювання (Додаток2)

3.2. Оголошення результатів навчальної діяльності.

Усі завдання виконані. Ви старанно попрацювали. Я задоволена вашими знаннями, адже ви їх застосували на практиці. Недарма ж мудрий давньогрецький драматург Есхіл сказав: «Мудрий не той, хто надто багато знає, а той, чий знання корисні». Ви ж свої знання, вміння застосували на практиці.

Тепер підрахуйте одержану кількість балів за свої знання.

3.3. Спрямування подальшої самостійної роботи над удосконаленням навичок студентів

- Виконати вправу за підручником с.74 впр.156
- Скласти просте речення зі звертанням і складне зі вставним словом.
- Записати п'ять прислів'їв, що складаються зі складних речень.

Критерії оцінки студента на занятті

Критерії оцінки	1	2	3	4	5	6	Бали	самооцінка	Оцінка групи
	3	3	3	3	3	3			
Правильність виконання завдання									
Ретельність роботи над дорученим завданням									
Допомога одногрупникам									
Активність під час роботи									
ВСЬОГО									

Критерії оцінювання завдань

№з/п	Завдання	Кількість балів
1.	Реклама	5б.
2.	Завдання1	1б-учасник команди, 5б.-капітан команди
3.	Завдання 2	5б.
4.	Завдання 3	2б.
5.	Завдання 4	1б.-за кожне речення
6.	Завдання 5	1б.-за кожне речення
7.	Завдання 6	1б.
8.	Завдання 7	3б.
	Всього:	

Правила успішної командної роботи

2. Пам'ятай, що ти - частина команди і без тебе їй буде важко.
3. Будь активним.
4. Вчасно та ретельно виконуй доручену справу.
5. Допомагай іншим у разі потреби.
6. Не "тягни ковдру на себе", пам'ятай, що від тебе команда передусім чекає якісного виконання обов'язків.
7. Працюй в атмосфері співпраці та взаємовигідного партнерства.
8. Поважай думку кожного.
9. Пам'ятай: успіх кожного - це успіх усіх!

Список використаної літератури:

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів, 2003.
2. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мова: Морфеміка і словотвір. – Тернопіль, 1999.
3. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови /За ред. чл. – кор. НАН України І.Вихованця. – К., 2004.
4. Глазова О.П. Українська орфографія: Навч. посібн. – Харків, 2004.
5. Глазова А.П. Українська пунктуація: Навч. посібн. – Харків, 2004.
6. Горпинич В.О. Українська морфологія: навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 2002.
7. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці. – Чернівці, 2003.
8. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. Рекоменд. Міністерством освіти і науки України як навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – Чернівці: Рута, 2003.
9. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилiстика української мови: Підручник. – К., 2003.
10. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях. – К.: Вища шк., 2004.
11. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. – К.: Либiдь, 2003.
12. Яцимiрська М.Т. Сучасна українська мова: Пунктуація. Навч. пос. – Львів: ЛНУ, 2002.